

Zajištěním míst ve třídách to nekončí. Jaké výzvy stojí před školstvím při integraci ukrajinských žáků?

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha 2. června 2022 – Diskuse o integraci ukrajinských dětí do českých škol se až příliš často zužuje na otázku kapacity škol ve smyslu zajištění míst ve školách. Pokud má české školství v úsilí o integraci ukrajinských žáků uspět jako celek, bude se ale muset vyrovnat s řadou dalších, dlouhodobějších výzev. Že školy již na jaře narážely na řadu překážek, naznačuje i Průběžná zpráva o integraci a vzdělávání ukrajinských dětí, kterou vydala Česká školní inspekce.

Zveme Vás na **kulatý stůl SKAV a EDUin**, který bude hledat odpověď na otázku: **Jak úspěšně integrovat děti ukrajinských uprchlíků do českých škol?** Diskuse se uskuteční 9. června od 14 do 16 hodin online [zde](#).

Jaké výzvy stojí před českými školami v dlouhodobější perspektivě? Tady jsou některé z nich:

Integrace ukrajinských učitelů

Polovina škol oslovených Českou školní inspekcí již nyní naráží na nedostatek kapacit, včetně kapacit personálních. Netýká se to přitom jen jazykového vzdělávání. Školy, které pociťovaly nedostatek učitelů již před válkou na Ukrajině, budou muset zajistit výuku pro desítky tisíc ukrajinských dětí. *“Důležité bude pokračovat v nastartovaném zapojování ukrajinských pedagožek a pedagogů s perspektivou plné integrace některých z nich. To se týká i dalších relevantních odborníků, jak jsou například speciální pedagogové, psychologové nebo logopedové,”* říká Jan Heinrich z META.

Školy ale zatím neznají další postup ani pro letošní září. *“Od září budou mít ukrajinští učitelé za současných podmínek status maximálně asistentů, případně párových učitelů. Zatím se kolem toho nic neděje, opět nás to zastihne na poslední chvíli. Je to také otázka kapacit jazykového vzdělávání a do budoucna zkoušek, které jim umožní nastoupit do škol jako plnohodnotným učitelům,”* upozorňuje Vít Beran, ředitel Základní školy Kunratice.

Systematický přístup k výuce češtiny jako druhého jazyka

Se zajištěním výuky češtiny jako druhého jazyka má český vzdělávací systém problémy dlouhodobě, současná krize jej navíc zastihla v pilotní fázi po změně legislativy z minulého roku. Průběžná zpráva školní inspekce tak nepřekvapivě konstatuje výrazné rozdíly mezi školami v rozsahu výuky češtiny. Na 7 procentech škol, kam se během jara zapsalo více než deset ukrajinských žáků, z personálních (nebo finančních) důvodů výuku češtiny nezajišťují vůbec.

Přítom výuka základů jazyka je jen prvním krokem. *“I po vyčerpání podpory v rámci jazykové přípravy potřebují děti, pro které čeština není mateřský jazyk, specifický přístup a cílenou návaznou podporu ve výuce,”* upozorňuje Jan Heinrich. To podle něj znamená zajistit:

- vzdělávání pedagogů pro výuku češtiny jako druhého jazyka (ať už stávajících, tak studentů pedagogických oborů)
- vzdělávání pedagogů v oblasti začleňování žáků s odlišným mateřským jazykem a práci s různorodým kolektivem
- systémové nastavení následné podpory ve výuce (bez dodatečného zatížení poraden) nad rámec toho, co dnes umožňují podpůrná opatření 1. stupně

Hledání cest, jak zachovat ukrajinskou identitu

“Rozvoj mateřského jazyka je pro děti (nejen ukrajinské) a jejich vnímání vlastní identity důležitý i bez ohledu na to, jestli se rodiny plánují vracet do země původu, ale v této situaci samozřejmě dvojnásob,” říká Jan Heinrich. Důležité je hledat cesty, jak umožnit výuku ukrajinského jazyka v českých školách, i jak spolupracovat s ukrajinskými institucemi.

V současnosti mají například školy, které navštěvují ukrajinští žáci, jen omezenou informaci o tom, kolik jejich žáků se účastní rovněž distanční výuky na jejich ukrajinských školách a jaké to na ně klade nároky. Podle odhadů vedení školy či jím určeného koordinátora se jedná přibližně o 14 % ukrajinských žáků, kteří v dubnu navštěvovali české základní školy.

Integrace ukrajinských středoškoláků

“Dlouhodobě převládalo mínění, že protože je střední škola “nepovinná,” není potřeba vstup mladých lidí po základní škole do systému a jejich integraci a podporu při studiu zvláštními opatřeními zajišťovat. Kvalitní vzdělání je ale podmínkou integrace,” upozorňuje Jan Heinrich. Výsledkem je vysoká míra nescholarizovaných cizinců a drop-outů (před válkou na Ukrajině nestudovala střední školu více než čtvrtina 16letých cizinců žijících v ČR, zatímco u českých občanů to byla jen necelá 4%) se všemi negativními důsledky jednotlivé žáky i pro českou společnost. *“Tento dosud dožívající přístup de facto říká, že tito mladí lidé na středních školách nemají co pohledávat, pokud neumějí česky (a naučit se česky je pouze zodpovědností jich samotných). Z hlediska integrace je tento přístup škodlivý, z hlediska ekonomického nevýhodný, z morálního hlediska cynický a obecně není dlouhodobě udržitelný. Zejména s rostoucími počty těchto lidí v populaci včetně vlny nově příchozích z Ukrajiny,”* dodává Jan Heinrich.

I přes významné úlevy v přijímacím řízení umožněné Lex Ukrajinou se nepodařilo ve významnější míře začlenit ukrajinské žáky do vzdělávání na středních školách. Přispěl k tomu jak obecný bezprecedentní nedostatek míst na středních školách v tomto školním roce, tak stále často malá ochota mnoha středních škol upravit podmínky pro přijímání i pro studium (např. nerealistické požadavky při ověřování vstupní úrovně znalosti českého jazyka). Pro mnoho (nejen) ukrajinských teenagerů to tak znamená, že nebudou mít možnost studovat obory, které odpovídají jejich potenciálu a preferencím. Pro zlepšení situace ve středním školství jsou podle Jana Heinricha potřebné zejména tyto kroky:

- zavedení bezplatné jazykové přípravy mezi základní a střední školou (například formou bezplatných ročních kurzů)
- již nyní plánované zavedení jazykové přípravy na střední škole
- změny v přijímacím řízení, které budou skutečně reflektovat specifika a potenciál těchto žáků
- systémová podpora v průběhu vzdělávání a prevence drop-outu
- změny maturit, které specifika studentů s odlišným mateřským jazykem dostatečně zohlední

U kulatého stolu SKAV a EDUin na téma **Jak úspěšně integrovat děti ukrajinských uprchlíků do českých škol?** se sejdou tyto diskutující:

- Ondřej Andrys, Česká školní inspekce
- Michal Černý, ministerstvo školství
- Salim Murad, Gymnázium Paměti národa
- Hana Šišková, MČ Praha 7
- Kristýna Titěrová, META
- Luboš Zajíc, Asociace ředitelů základních škol

Kontakt pro média:

Radka Hrdinová, radka.hrdinova@skav.cz, 603 177 791
Jan Heinrich, heinrich@meta-ops.cz

SKAV (Stálá konference asociací ve vzdělávání, z. s.) je zastřešující platforma organizací, které usilují o progresivní změny ve vzdělávání. Je moderátorem smysluplné diskuze a advokátem klíčových témat. Centrem zájmu členů jsou co nejlepší podmínky pro učení žáků a co nejlepší vztahy mezi žáky a učiteli. Věříme, že smyslem vzdělávání je, aby každý mohl rozvíjet svůj potenciál, najít své místo ve společnosti a prožít spokojený život. Sledujte aktuální informace o SKAV na [Facebooku](#) a [Twitteru](#).

EDUin je obecně prospěšná společnost, která se věnuje problematice vzdělávání a jejíž snahou je informovat veřejnost o všem důležitém, co se děje ve školství a vzdělávání. EDUin, o. p. s., byla založena v roce 2010 a realizuje a připravuje několik informačních a osvětových projektů. Více se dozvíte na www.eduin.cz.